

1. Referentie

Referentie	Van Damme J., Meyer J. & Mertens W. (2000). Succesvol Middelbaar Onderwijs? <i>Tijdschrift voor onderwijsrecht en onderwijsbeleid</i> , 1999-2000, (4), 272-289.
Taal	Nederlands
ISBN	/
Publicatievorm	Tijdschriftartikel

2. Abstract

In het artikel wordt exemplarisch de vraag beantwoord wat onderzoek over de doorstroming van de leerlingen ons leert over ons secundair onderwijs als systeem. De resultaten van het LOSO-project worden hiervoor onder de loep genomen.

Daarna volgen de reacties van de inspectie, de onderwijs- en de PMS- praktijk en het onderwijsbeleid.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Onderwijs
Trefwoord(en)	Doorstroming, middelbaar onderwijs, prestatieniveau, schoolloopbaan, secundair onderwijs, welbevinden, zittenblijven

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	/
Onderzoeker(s)	J. Van Damme, J. Meyer & W. Mertens Centrum voor Onderwijseffectiviteit en –evaluatie Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen K.U.Leuven Vesaliusstraat 2 3000 Leuven Tel: 016/ 32 57 58 Fax: 016/ 32 58 59 http://www.psy.kuleuven.ac.be/coe/

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	Wat leert onderzoek over de doorstroming van de leerlingen ons over ons secundair onderwijssysteem? Welke aspecten hangen samen met de studiekeuze, doorstroming... (met de overgang van ASO naar TSO)? Wat is het verband tussen schoolloopbaan, welbevinden en prestaties van de leerlingen en welke causale invloeden schuilen hierachter?
Hypothesen	/

6. Methode

Onderzoeks-methode	Kwantitatief onderzoek op basis van vragenlijsten en studieresultaten (LOSO-project)
Onderzochte groep	In september 1990 werd gestart met het volgen van alle eerstejaars van het secundair onderwijs (N=6411) van een aantal scholen (N=89, waarvan 57 met eerste graad) gedurende hun gehele schoolloopbaan. Alle scholen van enkele regio's om medewerking te vragen, alsook de betrokken PMS-centra

	(N=21). De uiteindelijke proefgroep telde 6400 leerlingen uit 57 scholen met een eerste graad, later kwamen daar nog 32 bovenbouwscholen bij.
Bereik	Regionaal (Vlaanderen)

7. Resultaten

Aspecten samenhangend met studiekeuze, doorstroming...(overgang van ASO naar TSO).	Algemene doorstromingsgegevens Een meerderheid van de normaalvorderenden heeft een ASO carrière achter de rug. Er zijn opmerkelijk veel leerlingen met 1 jaar vertraging die afstuderen in het zesde leerjaar TSO. Voortijdige schoolverlaters volgen op het moment van hun uitstroom doorgaans een studierichting in het BSO. Geslachtsverschillen: Jongens haken vroeger en vaker af dan meisjes. Overschakelen: 2/3 de van de leerlingen volgt een rechtlijnig traject wat de onderwijsvorm betreft. Een aantal van deze leerlingen verandert wel van studierichting binnen hun onderwijsvorm; 1/3de van de leerlingen krijgt wel te maken met een verandering van onderwijsvorm, 5% zelfs meer dan 1 keer. Relatief veel leerlingen veranderen van onderwijsvorm na de tweede graad, de meerderheid van hen heeft twee maand voor de overschakeling een B- of C-attest gekregen. Men kan dus betwijfelen dat overschakeling steeds gebeurt uit positieve interesse voor de nieuwe richting. Van ASO naar TSO Veel leerlingen die hoog mikken, zakken tijdens hun secundair onderwijs af, maar ze presteren goed genoeg om een kwalificatie te behalen op het einde van het zesde jaar. Leerlingen die een tweede graad ASO achter de rug hebben, doen het in de dienstensector over het algemeen iets beter dan leerlingen die uit een tweede graad TSO komen. Instromen in 5TSO vanuit 4ASO is voor de studierichtingen uit de dienstensector een relatief probleemloos gebeuren. Wie verdwijnt uit menswetenschappen komt doorgaans in een TSO-richting terecht. Uitstromers van economie komen ook in TSO terecht, maar een niet onbelangrijk deel stroomt bij het begin van de 3de graad door naar menswetenschappen.
--	---

Loopbaan, welbevinden en prestaties.	Die leerlingen die zich op een bepaald moment niet goed voelen op school, een negatief beeld hebben van de eigen schoolse capaciteiten, zich maar weinig inzetten en slechte relaties melden met hun leerkrachten en samenhangend hiermee slecht presteren; kunnen met een afstroom naar een 'lagere' onderwijssituatie aan de probleemsituatie ontsnappen. Bij de zittenblijvers kan in grote lijnen gesteld worden dat dezelfde ups and downs in prestaties en welbevinden vastgesteld worden als bij de afstromers. Deze leerlingen presteren minder goed en voelen zich ook slechter dan de leerlingen die zonder vertraging doorstromen. Het zittenblijven zelf heeft vervolgens een positief effect op zowel de prestaties als het welbevinden. Het zelfbeeld gaat met een bepaalde perceptie van de relevantie van het aangeboden onderwijs gepaard. Leerlingen met een beschadigd academisch zelfconcept lopen in die zin een grotere kans om het belang van school te minimaliseren. Het minimaliseren, relativeren van het belang van het onderwijs heeft immers een zelfwaardebeschermende functie. Dit laatste heeft dan weer een dempende invloed op de inzet, en langs deze weg op de prestaties van de leerlingen. Tussen afstromers en zittenblijvers zijn er opvallende verschillen wat betreft socio-economische status van het gezin. Leerlingen uit welstellende gezinnen kiezen meer om te blijven zitten dan af te stromen naar een lagere onderwijsvorm. Leerlingen die bissen presteren daarbij sterker dan leerlingen die afstromen. Leerlingen die zich op het einde van het 4de jaar ASO thuis voelen op school, kiezen eerder voor blijven zitten. Leerlingen die zich minder thuisvoelen, kiezen sneller voor afstroom naar het TSO. B-attest-leerlingen op het einde van het 4de jaar TSO kiezen juist voor de herhaling als ze minder graag naar school gaan. Enkel als men zich nog relatief goed voelt op het einde van het weinig succesvolle jaar in het TSO durft men de stap naar BSO te wagen.
---	---

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

Jan Van Damme (2000). *Succesvol middelbaar onderwijs? Een antwoord van het LOSO-project. (LOSO boek 2)*. Leuven : Acco.

9. Beleidsaanbevelingen

Ja

10. Samenvatting

Het artikel doet uit de doeken wat onderzoek over de doorstroming van de leerlingen ons leert over ons secundair onderwijs als systeem. Hiervoor worden de resultaten van het LOSO-project uitvoerig besproken.

Uit het loopbaanonderzoek blijkt dat de onderwijsvormen uitermate belangrijk zijn. Er blijft een klassieke hiërarchie bestaan tussen ASO, TSO/KSO en BSO waarbij het al dan niet oplopen van vertraging voor een opsplitsing binnen het ASO zorgt, en het al dan niet succesvol afwerken van voltijds onderwijs, voor een opsplitsing binnen het BSO. Het feit dat de TSO subgroepen onderling niet significant van elkaar verschillen illustreert dit belang van onderwijsvormen en meer in het bijzonder het probleem bij uitstap van ons secundair onderwijssysteem, nl. dat het met veel vertraging behalen van de ASO-eindmeet, voor velen minstens even aantrekkelijk is als het zonder vertraging afwerken van TSO of KSO.

Ons onderwijssysteem reproduceert de aanvankelijke verschillen. Behalve door het prestatieniveau bij aanvang van het secundair onderwijs wordt de eindpositie onder meer bepaald door: de aanvangsleeftijd, het sociaal milieu van herkomst, het geslacht en de taal die in de huiskring gesproken wordt.

De auteurs bespreken ook het uitstel van de studiekeuze, de toenadering tussen de onderwijsvormen en de drie gradenstructuur. Als laatste punt belichten ze nog eens extra de opgemerkte verschillen tussen jongens en meisjes.